Forord

Tilgang på nære naturområder er viktig for de som bor i byer og tettsteder. De fleste byer og tettsteder har nære naturområder av noe størrelse. "Marka" brukes som fellesbenevnelse på de by- og tettstedsnære friluftslivsområdene.

Marka er viktig for alle aldersgruppers muligheter til å drive friluftsliv og andre fritidsaktiviteter. De er områder for barns lek og opplevelser, læring og fysiske utvikling. Marka er en av hovedarenaene for det tradisjonelle turfriluftslivet. Områdene vil ofte dekke behovet både for aktiviteter og opphold, småturer og lengre heldagsturer. De nære naturområder representerer en avgjørende trivselsfaktor for mange mennesker, og muligheter for mange flere.

Det er et nasjonalt politisk mål at alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og i naturen forøvrig. Både St.meld. nr. 39 (2000-2001) "Friluftliv – Ein veg til høgare livskvalitet" og St. meld nr. 23 (2001-2002) "Bedre miljø i byer og tettsteder" klargjør at markaområdene er områder som er viktige å ta vare på og forvalte helhetlig og langsiktig. Fra St.meld. nr. 39 refereres fra punkt 7.4 Marka:

Omsynet til friluftsinteressene kan oppsummerast i to hovudmål:

- *Å verne mot omdisponering til utbyggingsføremål.*
- *Å halde natur- og kulturmiljøet i alle delar av marka mest mogleg intakt, variert og opplevingsrikt.*

Ei heilskapleg og langsiktig forvaltning av markaområda er naudsynt for å nå desse måla. Kommunane bør derfor setje klare mål for forvaltninga gjennom juridisk bindande planar der omsynet til friluftslivsinteressene blir lagt større vekt på. Gjennom planen bør marka avgrensast og delast inn i fleire soner som blir forvalta på ulikt vis når det gjeld tiltak som krev løyve, til dømes etter skoglova og plan- og bygningslova. Ein slik plan med ei markagrense mellom utbygging og viktige friluftsområde bør etablerast i alle kommunar med tettstadnære markaområde innan 2006. Det er viktig at planen og grensa blir vedteken med juridisk binding. Til hjelp i dette arbeidet vil kommunane få ei ny handbok i planlegging og forvaltning av markaområda som er under utarbeiding i Direktoratet for naturforvaltning.

Energi- og miljøkomiteen slutta seg til at alle større kommuner med "markagrense" utarbeider en egen plan for forvaltning av sine "markaområder" med vekt på å sikre disse områdene mot inngrep og for et aktivt friluftsliv.

Ved Stortingets behandling av St.meld. nr. 23 viste flertallet i energi- og miljøkomiteen til verdien av at alle større kommuner med grense mot skog og utmark utarbeider plan for forvaltning av disse områdene innen 2006.

Det er behov for planlegging av marka for å oppnå en målretta og langsiktig forvaltning, utvikle forholdene for friluftsliv, ivareta forholdene for mange interesser og å kunne håndtere motsetninger mellom interessene. Veilederen gjør greie for hvordan planlegginga kan legges opp. Det legges vekt på den faglige gjennomgangen av friluftsliv, som er den avgjørende begrunnelse for å utvikle en egen markaplan.

Markaveilederen kan også være nyttig ved planlegging av nære naturområder til større områder med hytte- og fritidsbebyggelse og reiselivsanlegg.

I tillegg til denne veilederen om markaplanlegging, har Direktoratet for naturforvaltning gitt ut to veiledere om planlegging av grønnstrukturen i byer og tettsteder og en, sammen med Riksantikvaren, om kulturlandskap i kommuneplanlegginga. Bak disse til sammen fire veilederne ligger tanken om en helhetlig planlegging og forvaltning av de grønne arealene i og ved byer og tettsteder.

I veilederen har vi illustrert ulike poenger med bilder, skisser og kart og vist eksempler fra markaplaner. Planeksempler er fra Molde, Bodø, Oslo og Trondheim. En overvekt av illustrasjoner og planeksempler er henta fra Trondheim. Vi har gjort dette av praktiske årsaker og fordi Trondheim har utvikla en markaplan som gjennomgår og dokumenterer viktige faglige forhold på en god måte. Bl.a. har planen et godt kartmateriale

DN takker alle de som har bidratt til arbeidet med veilederen og vi håper vi har brukt materiale og de råd vi har fått på en respektfull måte.

Trondheim, september 2003
Janne Sollie
Direktør